

אלו מציאות פרק שני בבא מציעא

כו.

עין משפט
גזר מצוה

דשמיך טפי. העלו חלודה רבה דכילי האי לא שציק להו: **סניא.** הנמאל באחד מחורי הכותל: **בזר קפא.** אילן אי קתיה לגיו בני הבית נתנוהו שם אי קתא לזר בני רשות הרבים נתנוהו שם שכן דרך אחיזתו. וכן כיסא בזה שנייה אשטדל"א בלע"ז: **באודרא.** מוכין: **נסכא.** פלטי"א של כסף: **ממולא.** מן הכסף שמחזיק כל רוחב הכותל: **לא לרינא דמשפא.** הכותל לא ירינא: **דמיא.** בחצי הגובה היה תחילה ואשתפוכי אשתפוך ללד הנמוך קמ"ל: **לפני סוחרי כהמה.** בירושלים: **לעולם.** בין בשעת הרגל בין שלא בשעת הרגל: **מעשר.** שרוב צער הנאכל בירושלים מעשר לפי שאין אדם שוהה בירושלים עד שיאכל כל מעשרותיו ונותן מעות מעשר לעניי העיר או ללוהיני יושבי העיר ורוב הולאות מעשר לוקחין בהן צהמות לשלמים כדגמר שם שם מעשר משלמים במסכת מנחות (דף פג.): **וצהר הבית חולין.** ואפילו בשעת הרגל ואפי"פ שרוב מעות צבעיר מעשר שעולי רגלים מביאין מעות מעשרותיהן לאלכלם לא שצדיקין רוצה דשמה ואוליין בזה רגל אלא אמרי' מלפני הרגל נפלו כאן וחולין הן: **וצירושלים.** בשאר שווקים שבה: **בשאר ימות השנה חולין.** לרוב מעות צבעיר חולין: **וצעטת הרגל מעשר.** שרוב מעות העיר מעשר: **ואמר רב שמעיה בר זעירא מאי טעם.** בירושלים בשעת הרגל מעשר ולא אמרי' מלפני הרגל נפלו כדאמרין בזה הבית: **ושוקי ירושלים עשוין להפסיד ככל יום.** ואם נפלו שם לפני הרגל כבר מאלוים מכדי השוק. אלא הר הבית אין לך להפסיד ככל יום שאין טיט ועפר קולט שם מתוך שהוא משופע ועוד שאין אדם נכנס שם במנהל ובצדק שעל רגליו: **אלמא.** דדבר ששאי להפסיד אמרי' קמאי קמאי אלו והני אחריני נינהו: **הכא נמי.** קתם שוכר בית כשהוא יולא מחפש כל זמיתיו ונוטל את שלו ויולא ונימא:

ממולא. מן הכסף שמחזיק כל רוחב הכותל: **לא לרינא דמשפא.** הכותל לא ירינא: **דמיא.** בחצי הגובה היה תחילה ואשתפוכי אשתפוך ללד הנמוך קמ"ל: **לפני סוחרי כהמה.** בירושלים: **לעולם.** בין בשעת הרגל בין שלא בשעת הרגל: **מעשר.** שרוב צער הנאכל בירושלים מעשר לפי שאין אדם שוהה בירושלים עד שיאכל כל מעשרותיו ונותן מעות מעשר לעניי העיר או ללוהיני יושבי העיר ורוב הולאות מעשר לוקחין בהן צהמות לשלמים כדגמר שם שם מעשר משלמים במסכת מנחות (דף פג.): **וצהר הבית חולין.** ואפילו בשעת הרגל ואפי"פ שרוב מעות צבעיר מעשר שעולי רגלים מביאין מעות מעשרותיהן לאלכלם לא שצדיקין רוצה דשמה ואוליין בזה רגל אלא אמרי' מלפני הרגל נפלו כאן וחולין הן: **וצירושלים.** בשאר שווקים שבה: **בשאר ימות השנה חולין.** לרוב מעות צבעיר חולין: **וצעטת הרגל מעשר.** שרוב מעות העיר מעשר: **ואמר רב שמעיה בר זעירא מאי טעם.** בירושלים בשעת הרגל מעשר ולא אמרי' מלפני הרגל נפלו כדאמרין בזה הבית: **ושוקי ירושלים עשוין להפסיד ככל יום.** ואם נפלו שם לפני הרגל כבר מאלוים מכדי השוק. אלא הר הבית אין לך להפסיד ככל יום שאין טיט ועפר קולט שם מתוך שהוא משופע ועוד שאין אדם נכנס שם במנהל ובצדק שעל רגליו: **אלמא.** דדבר ששאי להפסיד אמרי' קמאי קמאי אלו והני אחריני נינהו: **הכא נמי.** קתם שוכר בית כשהוא יולא מחפש כל זמיתיו ונוטל את שלו ויולא ונימא:

האחרונים שכתבו שאלו הראשונים שכתבו: **כבר מאלו האחרונים: לשלשה ישראל.** צבת אחת וכל שכן אם היו עובדי כוכבים ומי שנפל ממנו מילא דלא ידע ממאן נצבי: **פונדק.** מקום שעובדים ושבים לנים לילה אחד ושנים: **ואפילו ברוב ישראל.** דעבד דמילאש ולא סמין דליהדרו נהיה דלא מפלגי בין דבר שיש בו סימן לאין בו סימן: **שלשה עובדי כוכבים.** אידי דנקט שלשה גבי ישראל נקט נמי גבי עובדי כוכבים וה"ה חד ובלבד שיהא אחרון: **אפילו תימא לשלשה ישראל.** ולא תפשוט דהלכה כרשב"א דכי פליגי רבנן עליה היכא דנפלה תפשוט שהרבים מציין דלא ידע להו לכולהו דסבר האוצר ומימר אמר הווא דאשכח לא ידע ממי נפלה ולכשיגיע הרגל יכריז עליה ואתן סימן ואטול אצל הכא דידע להו לכולהו ונצטננהו ולא אורזו איאוש מילאש מימר אמר כו': **אמרי קמיהו.** אמרתי לפניהם: **והשאר ליהדרו.** במתיה:

נקיטנא: **גגומא** שלל נמאל ע"י כיבוד כדמוכח פ"ק דפסחים (דף יד.) ויש גבי תיבה שנשתמשו בה מעות מעשר וחולין דלע"ג כדמירא התיבה אוליין בזה רוב מעות שנשתמשו שם ולא בזה בזה כשנמאלו בגומא ויש לומר שיש גומא שנצדקת על ידי כיבוד שמיך פרק דם נדה (נדה טו.) ויש גומא שהיא עמוקה או סדק שהוא עמוק שאינו נצדק ע"י כיבוד כי הווא דפסחים ומתני' דקמאי מאל

רשתין. ואל"ת וליקני ליה חזירו לבעל הגל או לבעל הכותל [ב] וי"ל דאין חזר קונה דבזר שיכול להיות שלא ימאלנו לעולם כמו הכא שהוא מולגט בעובי הכותל וכן מוכח לקמן (עמוד ב) דמן מאל צהמות וצולחנות הרי אלו שלו ואין חזירו קונה לחמוני או לשולחני לפי שהמעות הם דבר קטן ואין סופו הוה לימאל וכן לקמן (דף סו.) דקאמר לא שנו אלא בלוקח מן המגר דלא הוה שלו ולא אמרי' דקנה אותם מגר כשהיה צהמות: **בביתא** חדש מחציו ודחויין שריו. ואל"ת והא אמרינן ספק הניחום לא יטול ועוד דהכא כי נמי נטל להו מקום סימן ויכריז ועוד דמשמע דמתני' מיירי אפילו ציט בו סימן דבגמרא הוה ציט לאוקמי מתני' בסימן וכיס אלא מחמת פירכא אחריני מוקי לה באודרא ונסכא וי"ל דאריי צהמין דומיא דכותל ישן ומסתמא דבר נקטו צעלים ולא מאלו ונתיאשו אצל מחציו ולפניהם של צעל הבית דאין שוכה חפציו ימים רבים:

בתוך הבית הרי אלו שריו. מיירי שמהל צוה הענין שנראה שהוא אציה: **וניילא בזה בתרא.** דהיינו צעל הבית דמסתמא לעולם הוה דר צהמות עם השוכרים וטרם שהלכו חפשו חפציהם וכדו הבית ולא שכחו דבר ואין לתלות במעלה שהיא שלהם אלא צעל הבית שעדיין נשאר צהמות באחרונה כגון מעות דתליין בזה בזה לפי שמכדיין השווקים ככל יום ואפילו אין בו סימן דאין צעל הבית מתיאש מה שמפסיד צהמות כסבור שימאלנו היום או למחר כיון שאין נכרים עמו דריס צהמות וכי מילאש שעה פונדק לשלשה בני אדם אפילו כי יש סימן מתיאש: **לעולם מעשר.** ואין לתלות דמן המוכרין נפלו וכבר מעות חולין הן שנמאלו על הצהמה דאוליין בזה לוקחין דהוה רוצה דמוכר אחד מוכר לכמה בני אדם ועוד דמוקמין

להו אחזקה דהו מעשר: **בהר הבית לעולם חולין.** ואל"ת והא אמרינן פרק הרוואה (ברכות דף סג.) לא יכנס אדם בזה הבית צהמות הצוררים לו צדיקו א"כ מסתמא של הקדש הם ונפלו מן המביאין לשלשה צדיקין וי"ל דאין אסור ליכנס אלא צהמות הצוררים לו צדיקו בצרהסא דנראה שנושא אותם לסחורה וגנאי הוא וכענין זה אפילו של הקדש אסור אצל ה' בידו אפילו הם של חולין מותר ליכנס [ועיין חו"ס פסחים ל.]: **עשוין להפסיד ככל יום.** ואל"ת אין מתכבדות אלא צהמיל שרצים שלא יטמאו הטהרות ולא צהמיל המעות וצנה (דף טו.) ויש ד"ה ש"מ) מוכח דמבוי דאיהנ צהמות צדוקה משרצים אע"פ שכדוהו אינו מועיל כיון שלא צדקו משרצים בשעת כיבוד וי"ל כיון שצדקין משרצים שלא יהא אפילו עלם צעטתה אי אפשר שלא ימאל מעות אם היו שם:

הבא נמי קמא קמא איירא. ואל"ת ולוקי מתני' כגון שנמאל גבי תיבה שנשתמשו בה מעות מעשר וחולין דלע"ג כדמירא התיבה אוליין בזה רוב מעות שנשתמשו שם ולא בזה בזה כשנמאלו בגומא ויש לומר שיש גומא שנצדקת על ידי כיבוד שמיך פרק דם נדה (נדה טו.) ויש גומא שהיא עמוקה או סדק שהוא עמוק שאינו נצדק ע"י כיבוד כי הווא דפסחים ומתני' דקמאי מאל

בתוך הבית לא משמע שמהל צדק עמוק או בגומא עמוקה כל כך שלא יוכל לו למלאו צהמת כיבוד: **לשעשה עובדי כוכבים.** צהמות משלשה לא מקרי רוב ומיירי שעדיין ישנם צהמיל דאי לאו הכי הוה דבעל הבית שהוא בזה: **אפילו תימא לשלשה ישראל.** מלמיה דבר קפרא מפרש דאמר לשלשה בני אדם מיירי אפי' בשלשה ישראל ואפילו רבנן דאמרי ברוב ישראל חייב להכריז הכא הוה שלו כדמ"פ דמתיאש ואל"ת ולמה לי שלשה בזה ובעל הבית סגי דכל אחד יאמר חזירו לקחה כדאמר בסמוך גבי ראה קלע שנפלה משלשה וי"ל דלא סגי צהמות משלשה דאמר דמאחד מן השוכרים אצד והם אינם חושדים את צעל הבית ולכן אין האוצר מתיאש דסבור דהי חזירו לקחה ויחזירו לו (ויעייל דצ"י לאוקמי אפילו אין צעל הבית עמהם):

עב א מיי פט"ו מהל
גולה ואצדה הל' ז
סמג עשין עד טו"ע ח"מ
סי' רס סעיף א:
עב ב ג מיי שם הל' ט
טו"ע שם סעיף ב:
עב ד מיי שם הל' ט
טו"ע שם סעיף א:
עב ה מיי פ"ו מהל
מערש שני הלכה י:
עב ו ז מיי פט"ו מהל
גולה ואצדה הל' א
ועיין בהשגות ובמ"מ
ובכ"מ סמג עשין עד
טו"ע ח"מ סי' רס סעיף
ג:

רבינו הגנאל
הזהמה. דשתיך טפי עלה
בהן סוג הריבה. כלומר
משנים רבות הם נחתנים
בוה המקום לפיכך עלה
[בהן סוג]. פי' קתא די
הסכין נקרא קתא שני
רצונות שהכיס קשור
בהן. שהרצונות נקראות
שני: ומתייתן דקתני מצא
בכותל חדש מחציו לחוץ
למוצא מחציו ולפניהם
לבעל הבית אוקימנא
באודרא ונסכא דלית להו
לא קתא ולא שני וכן כל
כיוצא בהן. אם משכירו
לביט זה לאחרים אפי'
מצא בתוך הבית הרי
אלו שלו אוקמה רב
נחמן בשעשאו פונדק
ואפי' לא עשאו אלא
לשלשה ישראל הרי אלו
שלו מאי טעמא ההוא
דנפל מניה נתיאש. ואודא
רב נחמן לטעמיה דאמר
ראה סלע שנפל משמים